ГАБРИЕЛА ЦАНЕВА

10 x 10

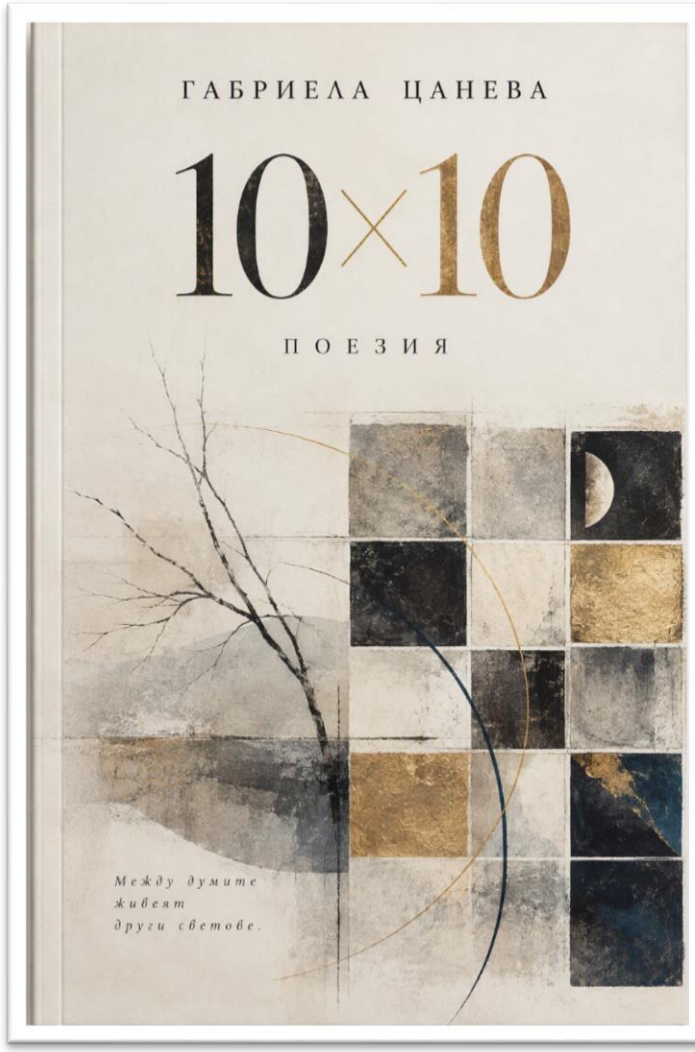
Всички права запазени. Нито една част от тази книга не може да бъде размножавана или предавана по какъвто и да било начин без изричното съгласие на автора или на издателство gabriell-e-lit.

© Габриела Цанева, автор, 2026
© Габриела Цанева, корица 2026
© Издателство gabriell-e-lit, 2026
ISBN 978-619-7832-00-6

ГАБРИЕЛА ЦАНЕВА

10 x 10

Издателство
gabriell-e-lit
София, 2026

ГАБРИЕЛА ЦАНЕВА
10×10
ПОЕЗИЯ
Между думите
живеят
други светове.

I

Microsoft Copilot:

Здравей, Габриела, в какво да се впуснем днес?

Габриела:

Днес…

Искам да опитаме едно предизвикателство към мен. Моля, генерирай 10 думи с различно значение и послания, нека са думи, които не се срещат често в делничния език. Ще се опитам да ги вплета в поетични фрагменти.

Microsoft Copilot:

Ето едно малко „съкровище“ от по-редки и звучни думи, които могат да ти послужат като искри за поетични фрагменти. Подбрах ги така, че всяка носи различен нюанс и послание:

10 по-рядко срещани думи

Ефимерен – нещо мимолетно, краткотрайно, като дъх или сън.

Лабиринтен – сложно преплетен, загадъчен, като вътрешен свят или мисъл.

Сияйност – особена светлина, която не е просто блясък, а вътрешно излъчване.

Безвремие – състояние извън часовника, където мигът е вечен.

Тайнопис – скрито послание, шифър на душата.

Мълвеж – тихо, почти шепнещо говорене, като глас на вятъра.

Сумрак – границата между деня и нощта, между яснота и мистерия.

Откровение – внезапно прозрение, вътрешно откритие.

Звездопад – не само небесно явление, а и символ на сбъднати или изгубени желания.

Прашинка – незначителното, което всъщност съдържа цялата вселена.

Можеш да ги вплетеш в поетични редове като нишки – някои ще звучат като светлина, други като сенки.

Искаш ли да ти предложа и примерен минифрагмент, в който използвам няколко от тях, за да усетиш как могат да зазвучат заедно?

Габриела:

Не, идеята е аз да стигна до това „вплитане“, за да ангажирам въображението си.

*

ефимерният миг
между деня и нощта
сплит на желания

*

сънят върху
клепачите, подплашен
от будилника
пропадане между
измеренията

*

сияйният изгрев –
слънцето се оглежда
в капка роса
дъхът на нощта
прекършен

*

сияйният ден –
газя сянката
на главата си

*

сияйният миг –
когато погледът ми
стигна хоризонта

*
залезът –
вселената,
срутена зад хоризонта

*
залезът
равновесие между
осъзнаването и несъзнаваното

*
залезът –
лабиринт от мечти
и неизвървени пътеки

*
сплит от възли
лабиринтният път
на електрона в атома

*
сплит от възли
безвремието на мига,
в който живееш

*
сплит… разсечен пик,
разчетеното състояние
на вещественото

*
звездопад –
блещукащи снежинки
под уличната лампа

*
звездопад –
рой светулки над
юнските жита

*
звездопад –
горят прашинки от безкрая
в августовска нощ

*
припламват метеори –
тайнопис
от неказани мечти

*

мълвежът на вятъра
сред тръстиките –
или птичи криле?

*

мълвежът на вятъра
между антените –
звън на китари

*

мълвежът на вятъра
в комините –
зимни копнежи

*

сумрак – в края на алеята,
между дърветата,
сянката ти

*

сумрак – в края на деня,
между умората и тълпата –
твоя силует

*

сумрак – в края на изречението,
между точката и междуметието –
мисълта за теб

*
казват –
молитвата е
откровение;
не е –
молитвата е навик

*
казват –
медитацията е
откровение;
не е –
медитацията е път

*
казват –
поезията е
откровение;
не е –
поезията зов

В този първи опит използвах думите разхвърляно, без да се опитвам да ги вградя в отделен цикъл или цялостна, обособена творба.

Те станаха част от тялото на ренсаку, което написах, докато се взирах в тях.

Не мисля, че се опитвах да следвам определенията, които даде на думите изкуственият интелект; нито се опитвах да го разширя или опровергая.

II

Габриела:

А сега, моля да генерираш 10 думи, които не звучат поетично – да се вплетат в стихове е по-голямо предизвикателство… Десет обикновени, делнични думи за десет стихотворения в свободно стихосложение.

Microsoft Copilot:

Разбирам – искаш истинско предизвикателство: думи, които звучат сухо, делнично, дори „непоетично“.

Ето 10 такива, които могат да се окажат трудни за вплитане в стихове, но именно това ще разпали въображението ти:

10 „непоетични“ думи

Ключалка – предмет, механизъм, праг на сигурност.

Сметка – аритметика, дълг, банално изчисление.

Контейнер – вместилище, индустриален образ.

Кабел – връзка, но и студен технически елемент.

Фактура – документ, суха отчетност.

Болт – метална връзка, инженерна точност.

Клавиатура – инструмент на делника, посредник към дигиталното.

Термометър – измерител, прагматичен свидетел на температурата.

Архив – склад за минало, но в суха, подредена форма.

Бюрокрация – символ на застинал ред и формалност.

Тези думи сами по себе си не носят „поетичен блясък“, но именно в това е играта – да ги превърнеш в образи, да ги изтръгнеш от прозаичното и да ги накараш да зазвучат в стих.

Габриела:

Всъщност, това са 10 най-обикновени думи, които не е трудно да станат част от поетичен фрагмент, защото са част от живота… Странно е как краткото обяснение на изкуствения интелект ги определя, как това негово определяне ги изрязва от общия поток на ежедневния език, откроява ги и по този начин отстранява голяма част от нюансите на значението им.

1.

Вървиш в дъжда
и търсиш ключалката на облака –
да го заключиш в самотата си,
да го отучиш от плача
във вятъра,
да го опитомиш, да го направиш свой –
и този облак да стопи тъгата ти,
да те обвие в меката си пяна,
да те загърне от студа
да те прегърне
с влажните си капки,
да те разтвори в тишината си.

2.

Вървиш в дъжда
и търсиш сметката на дните си.
Не търсиш слънце, смях, игра;
не търсиш радост и победи?
Защо се вглеждаш само
в изгубената синева?
Защо се вглеждаш само
в калните петна
под себе си?
Защо не видиш птицата
под стряхата на пъстър клон?

Защо не видиш вятъра
в перата й?
И синевата в погледа й?..
Неугасимият копнеж към полет...

3.

Вървиш в дъжда –
контейнери за смет
измити светят,
вонята им се стича във канавките,
вонята им –
като изминалите дни потъва,
скрива се от погледа,
следа леплива по пътя ти остава,
следа, която ще изчезне след пороя...
Контейнерите тихичко приплямват,
улавят порива на вятъра,
а пръстите на падащия дъжд ги галят.

4.

Вървиш в дъжда
и кабелите капят
над главата ти –
протегнали ръце над сградите,
преплели пръсти със дърветата,
трептят, оголили снаги на вятъра...
Звънят – като китари,
събрали прахоляка на тавана.
Висят по кабелите
над главата ти
дъждовни капки - като броеници,
пищят в сумрака мокри птици,
във вадите покрай бордюрите
препускат есенни листа –
безшумни лодки без платна
и бурята внезапно стихва –

последна капка над усмивка.

5.

Търкаля се на тротоара
смачкан лист – оръфана брошура,
до нея – скъсана фактура...
Вървиш в дъжда –
косата е залепнала за темето
и челото, и капе – във устата,
очите гледат –
отвъд потните стъкла на очилата,
и облаците,
и мъглата...
Дънките се впиват във бедрата,
обувките дълбаят стъпки във водата,
а ризата души гърдите –
защо дъждът се скита в низините,
защо водата търси тъмнината на почвата,
защо реката пада
във водопада,
а после - всичко
се разпада
в океана,
защо,
защо...
Къде са –
пиковете в необята?

6.

Стар болт, забит в греда –
под него – пътека от ръжда.
Протягаш пръст –
пътеката да следваш...
Забива се в плътта
треска –
и...
Капка кръв в пръстта.
Тя става стръв
за блудните ти мисли
и тласка те към размисли
разлистени, цъфтящи
и пречистващи,
омитащи
прахта на прашните ти дни,
прелитащи над тучни планини
и слънчеви полета,
над струните на лунни изгреви,
които хапят твоите мечти
и капят –
пътеката в краката ти гори.

Така улисан си
във дребните неща,
така боли
от малките беди,
така кървиш
и свираш се в калта –
къде остана
блянът ти за път и свобода?!
Дъждът ръми –
вървиш под капките,
потъващи под стъпките ти –
изгубил нишката,
покълнала от погледа встрани.

7.

Трака дъжда по стъклата
с ритъма на вятъра.
Трака клавиатурата в мрака
с ритъма на вихъра
в главата.
Цунами от препинателни –
въпроси и удивителни;
зад всяко многоточие –
още мисли –
за пленителни изгреви над бурни вълни;
за влудяващи вихри над планини;
за завихрени струи в кипяща вода –
колко гейзери стават в разлома,
колко вълма от наслоени облачни структури,
колко вулкани,
странични и вертикални трептения,
разпространени през континенталните плочи;
колко още може да носи тази Земя?

8.

Температурата се покачва –
още един смачкан сигнал
на тялото, което крещи.
Стене кожата, настръхнала
като гората на отсрещния хълм.
Тичат през нея:
бурята на нервния срив,
подземната река на кръвта бумти,
земетресения от гладни за кислород мускули,
цунами от спазми на гръдния кош...
Искам почивка!
Разкош...
Температурата се покачва.
Размива се треската
в потните капки,

в пукнатините на устните,
в забързания бяг на клетките –
ах, неуморните войници
на организма –
източникът на покачването
на температурата.

Термометърът
отмерва отстъплението
на болестта –
тремор в пръстите,
тремор в плътта.

9.

Архивът на паметта ми
се задръства.
Страница
по страница –
спомените тежат,
лепнат,
залепват,
сливат се –
стават калъп,
в който личността
изтънява.
Архивът на паметта ти
изтлява –
страниците му
една по една се давят;
страниците му
една по една потъват.
Архивът на паметта ми
тежи.
Архивът на паметта ти
олеква.
Някъде ще се срещнем

отново –
някъде –
по равновесната
пътека.

10.

Бюрокрация.

Лъскавите коридори
да учрежденията,
ненужни, поради настъплението
на онлайн технологиите
пустеят –
като алеи през ноември –
нито сняг, нито листа,
нито цветя, нито трева.

Хлъзгавите коридори
на министерствата,
минирани от безброй
предателства и отстъпления
пустеят –
като гробищен парк в делник –
вече никой не вярва в тях,
вече никой не иска надежда за бъдеще,
вече никой не иска залог за просперитет,
вече никой не иска...

Стерилните коридори
на болниците,
чужди на човешкото страдание,
на болести и отчаяние
пустеят –
роботи-импланти ще се
грижат за здравето на пациента;
роботи-импланти
ще следят

за издайническите следи
на предстоящи болести
и бедствия...

Роботи-импланти
ще спасяват човечеството.

Пустите коридори
на училищата,
лишени от присъствието
на обучители и обучаващи се
още повече пустеят –
ще остане ли
човечество
за спасяване?
Бюрокрация –
замразяване.

III

Microsoft Copilot:

*Искаш ли следващото ниво на трудност – да ти дам **още 10 думи от сферата на науката и техниката**, които звучат още по-сухо?*

Габриела:

Да! Дай ми 10 думи от сферата на науката и техниката…

Microsoft Copilot:

Чудесно – нека вдигнем нивото на трудност! Ето 10 думи от сферата на науката и техниката, които звучат още по-сухо и „антипоетично“ – идеални за предизвикателството ти…

Габриела:

Не мисля, че е трудно да се пише поезия с такива думи. Всъщност, в моята поезия има много думи от областта на науката; често ги използвам в стиховете си – аз пиша за науката и за начина, по който тя разкрива тайните на битието… Това прозвуча не като мен. Не пиша за „Тайните на Битието“, пиша за скритите механизми на природата, за най-малкото и най-голямото, които гради света около нас и нас самите…

Microsoft Copilot:

Разбирам те напълно – за теб научният език вече е естествена част от поетичния инструментариум. И това е прекрасно, защото науката наистина носи свои собствени метафори и образи – тя е като „втори мит“, който разказва за света чрез формули и експерименти.

Габриела:

Науката не е мит; тя е теория, експеримент и доказателство за механизмите, за законите и силите, които движат Вселената, които я изграждат и управляват… Човечеството няма нужда от митове, които да „разказват“ за света…

Microsoft Copilot:

Тези думи са като „студени камъни“ – предизвикателството е да ги превърнеш в живи образи, да им вдъхнеш метафора и ритъм.

10 научно-технически думи

Алгоритъм – последователност от стъпки за решаване на задача.

Кислород – химичен елемент, жизненоважен, но звучащ лабораторно.

Молекула – основна структурна единица на веществата.

Реактор – съоръжение за протичане на контролирани реакции.

Сензор – устройство за улавяне на промени в средата.

Волтаж – електрическо напрежение, сух термин от физиката.

Протон – елементарна частица, част от атомното ядро.

Изотоп – разновидност на химичен елемент с различна маса.

Турбина – механизъм за преобразуване на енергия.

Кодекс – тук в смисъл на съвкупност от правила, но и технически наръчник.

Габриела:

Не, не са „студени камъни“ – те са същността на природата и естеството на нещата

1.

Капе дъждът – тихо потраква
по ламарината плът на перваза
и къса тъканта на тишината.
Вятърът хвърли сноп капки –
като кръпка върху стъклото,
залепнала гладкост зад потта
на конденза,
а гракът на свраката
в клона отсреща раздира
мрака на следобеда.
Търся алгоритъма на живота.

*

Алгоритъмът на живота се повтаря.
Стъпка по стъпка –
вселената се разширява –
пръстите на гравитацията отслабват
охлажда се –
енергията намалява,
връзките се заздравяват
все по-здраво стискат
електроните в атома,
атомите в молекули,
молекулите в живот...

2.

Кислород – молекулата на живота...
Бедно антропоцентрично въображение!
Кислород – молекулата на окислението
на разрушението...

*

Кислородът не стига!
Накъсаното ти дихание
разкъсва спомена,
протяга пръсти
през времето и
разкъсва гладката цялост
на личността ми;
държи ме с пипалата си –
като верига от лепкава
вечност…
Ще се изтръгна ли някога
от спомена за накъсаната ти жажда
за кислород, която не споделих?!

Дишам!
Нощта пада върху клепачите ми –
като сняг от сажди.
Не заспивам.
Опипвам скритите ъгли на пространството
със скритите си очи.

*

Кислородът не стига –
за мен и за теб!
Дишам уморената си себичност и знам –
в дробовете ти влиза дъхът ми,
спасявам те,
спасявам се –
така по-лесно се живее.
Дишам…

Нощта пада върху клепачите ти –
черна, като чертата,
с която задраскваш нечий живот
от живота си.
Не заспиваш.
Бродиш между световете и търсиш
мост за докосване.

Кислородът не стига.

*

Кислородът бавно оре гладкостта на метала;
бавно храни плътта на пръстта;
отравя анаеробната планета
и плете възхода ни –
дишащи разруха,
дишащи възход –
походът на живота…

*

Разпад –
Ела на сметището за скрап
и се радвай на живота!
Кислородът хищно изяжда метала –
символа на твоя труд,
на твоя прогрес,
на тържеството ти над природата,
над стихията на битието –
ето,
скрап –
скръбта
над творението ти,
човеко!

Пълниш гърдите си
с миризма на ръжда,
и да –
тъпчеш с крака

зелената фабрика
на съществуването си.
Дишаш отпадния продукт
на фотосинтезата,
храната на друг
превръщаш във враг...

Да, въглеродният ти отпечатък намалява –
но ще спасиш ли своя свят?
Той не се нуждае
от спасители,
както нехае
за действията ти
на разрушител.

Кръговрат.
Алгоритъмът
на вселената.

3.

Гонят се в космическия мрак
откъснати от звездни
бездни
йони –
оголени ядра – протони,
безмасови фотони,
електрони,
потъват в тъмни облаци без зрак...
изгубен злак
за очите ни.
И продължават да се разпиляват
все по-далеч от огнения праг,
от който са родени
все по-далеч –
в нагънатата плът на някой друг маяк
потъват
все по-изгубени,
студени
и недостъпни
за сетивата ни –
как бедно са скроени...

Студените пръсти
на гравитацията стискат,
притискат,
смазват,
въртят и всмукват –
все по-навътре,
все по-плътно,
все по-малко
остава
за свобода
И в студа
между слънцата,
в колапса
на нови

атомите се спояват
в молекули.

*
Молекулите на аромата ти
полепват по кожата,
вливат се в потока
на кръвта ми,
потъват
в плътта –
стават част от клетките ми?

Колко по-дълбоко могат да влязат в мен –
молекулите на аромата ти
ме преследват в съня ми,
като полъх на вятър
и образ на цвете,
като прах върху крило на пчела
като облак от лунна дъга,
с който бърша тъгата си,
в който потъват поетите.
Молекулите на аромата ти
ме събуждат –
не поглеждам зад себе си,
знам, тук си
Повеят от присъствието ти
свети.

4.

В реактора на звездите
изгубих очите ти.
Погледът ти в гърба ми
още боли.
Ти –
ще се върнеш ли
от пещта на звездите?
Ще посърнеш ли в шепите ми,
ще полетиш ли?
Ще ме вземеш ли с теб този път?
Ще бъда тих
спътник
на мечтите ти.
Ще стъпвам в стъпките ти –
те няма да бъдат слани.
Сланите са само
за цветята
и човеците.

*

В реактора на звездите
ще се родим –
разградени сме вече

5.

Тихо потраква
гайгеровият брояч –
първият сензор
за радиация
повсеместно присъствие

Сянката ти
докосна електронното око
на сензора за движение
сянката ти ли беше,
или вятъра

Докато търся още видове сензори,
колко ли пъти докоснах сензора за допир
на смартфона?

Сянката ти –
няма сензор за налягане,
да измери натиска й
върху спомена ми
за теб

Сензорът за светлина
включи нощната лампа
в тишината ми
още звучат
стъпките ти

6. Волтаж

съскането на лаптопа –
реже мозъка ми,
пробива го,
прогаря го –
волтажът на информацията,
която струи през
полупроводниковите му схеми,
единиците и нулите на магнитното поле
неумолимо крачат през главата ми,
парализират мозъка – пихтия
пия
кафето си,
но то не прояснява мисълта –
разпръсната по пътищата на невроните,
изпепелена от милионите
препускащи импулси
на чужди мисли,
скрити в тихото жужене на лаптопа ми

*
Жужене на пчела между стъклата
как тихо трака
ударът на тялото й
в двата бряга
на прозрачността,
която слага
край на свободата.

*
Жужене на пчела между листата
на лалетата –
как тихо се отлепя
от тичинковите полета
и полета й
звънва с вибрациите на тънките крилца

в главата ми

*
Жужене на пчела –
пак броди в кошера
от клетка в клетка,
изтрива нектара от крачката си –
изгубен електрон
между атомите в кристалната решетка...

В един полупроводников слой
от дънната платка на компютъра ми
се пренесе още един бит информация...

7. Протон

трудно е да се повярва –
съставните части на протона
тежат повече от него
затова пътят на истината не е вяра,
а доказателство

8. Изотоп

вътрешното привличане на
протон и електрон –
в родилната зала на ядрото
обратен бета разпад,
маршът на радиоактивните изотопи

9. Турбина

косите на изгорелите газове
вплитат енергията си турбината
на двигателя
едно крило на птица
в пожара на катастрофата

10. Кодекс

свободна воля,
свободен стих,
свободен електрон

космическият вятър
брули окъсания перчем
на магнитосферата

бурният бяг
на електроните
в желязното ядро
на планетата
ни брани от
браните на
космоса

колко са непознатите правила,
които трябва да открием,
за да заключим
познанието за света
в няколко научни свитъка?

сборът на правилата
не прави цялото
сборът на правилата
само взривява
устоите на свободата

кой каза,
че осъзнатият отказ от свобода
на индивида
е най-висшата форма на свобода
на обществото?

кодифицирани норми

кодифицирани мечти
кодифицирани вериги

IV

Microsoft Copilot:

Щом научните термини не са предизвикателство за теб, тогава можем да се насочим към още по-„сухи“ и на пръв поглед анти-поетични области – например ***бюрокрация, администрация, икономика, право****. Там думите звучат тежко, безцветно, но именно в това е играта: да ги превърнеш в живи символи.*

Габриела:

Добре, съгласна съм! Но това са области, които са толкова дълбоко преплетени в организма на обществото, че са „подгизнали“ от същността на живота; те туптят и се гърчат в ритъма на нашия свят…

Microsoft Copilot:

Искаш ли следващото ниво да бъде още по-крайно – например ***думи от бюрокрацията и администрацията****, които звучат почти анти-поетично?*

Габриела:

Да…

Microsoft Copilot:

10 „антипоетични“ думи от бюрокрацията и администрацията

1. **Протокол** – официален ред, но може да се превърне в ритуал.
2. **Регистър** – списък, но и памет на институциите.
3. **Параграф** – суха правна единица, но и граница на смисъла.
4. **Печат** – знак на власт, но и символ на окончателност.
5. **Декларация** – документ, но и изповед, ако я преобърнеш.
6. **Формуляр** – празна рамка, чакаща да бъде изпълнена с живот.
7. **Приложение** – добавка, но и „сянка“ на основното.
8. **Указ** – властово нареждане, но и глас от „високо“.
9. **Санкция** – наказание, но и печат на признание.
10. **Акт** – документ, но и действие, сцена, драма.

Тези думи са като камъни – тежки и неугледни.
Но ако ги поставиш в стих, те могат да се превърнат в контраст, в рязък акцент, в неочаквано огледало на човешкото.

Габриела:

1.

Събуждане –
небето е червено –
мечта за Марс.
Но изгревът на Марс
е син...

Синеят сенките
върху снега –
и някъде под преспите
са гърбовете
на автомобилите – мечта за път

Затрупани пътеки
от петопръсти стъпки
спи градът
и само котките
сънуват будни

В мъглата от снежинки
слънчевия диск бледнее
Разкъсана за миг
завесата на вихъра
и блесват милион звезди

Небето е оловно –
капак
над планината.
Острието на залеза
между тях.

Звездите
по първазите умират -
капки кръв
върху покривката

на вечерта.

Протоколът
на деня е написан –
до следващия сън-кошмар
или мечта...
до следващото утро.

*
Дописвам протокола
от упражнението
по органична химия –
върху листа
цъфтят кристалите,
които се откъснаха от добива,
за да го лишат от пълнотата му.
Прогарят плътта му,
прогарят плътта ми –
искрят в червено
върховете на пръстите –
пръските от бензен
потъват дълбоко в дробовете –
кога ли
ще се превърнат в рак?

Пробуждане –
в хладината на утрото
поредният кошмар се стопява

ализаринов изгрев –
езикът на слънцето облиза
гълъбовия хоризонт

2.

вятърът свисти в гърлото на долината,
свири върху нервните окончания на дърветата,
пищи в червата на града.

кресчендо –
концертът на природата
се стовари върху отегчената
публика на цивилизацията

ниският регистър на органа
се срути отвъд 20 Hz –
вече не чувам гласа ти
в шепота на тръбите vox humana

вече не чувам
мелодията
от адажиото на Албинони

3.

Чаткат по асфалта
ноктите ти, куче –
непригодени
за градската
среда.

Чаткат –
като клавишите
на пишеща машина –
оловната целувка на буквите
удрящи хартията,
дълбаещи браздите,
в които ще оставят черния печат
на намастилената лента.

Параграф след параграф
лентата бледнее,
но ударите по клавишите
са силни, все по-силно
удрят и ударите им разкъсват
плътта – бялата плът на листа...

И думите се превръщат в дамга!

*
Чаткат по асфалта
ноктите ти, куче –
разкъсват тишината,
разкъсват ли нашето
бездушие?

4.

Запечатани устни –
толкова много мълчания:
от умора и страх,
от омерзение, крах,
безличие,
приличие,
без липси
безпаричие

Затворените устни –
мълчания,
излишна тишина,
която отеква
в жужащия казан
на думите,
които нищо не казват,
нищо не питат,
нищо не значат –
не отчитат
отчаянието
мизерията
и онази празнота,
която е мярката
на всичко пропуснато.
Защото –
как да знаеш, че нещо
е пропуснато,
когато не знаеш,
че съществува...

Печатът на затворената уста –
нищета!

V

Microsoft Copilot:

*Искаш ли следващото предизвикателство да бъде още по-крайно – да ти подбера **думи от сферата на финансите и счетоводството**, които звучат почти „анти-лирично“?*

Габриела:

Точно така – бюрокрацията е най-антипоетичната област, за която мога да се сетя

Microsoft Copilot:

Да, бюрокрацията е като анти-муза – суха, тежка, безцветна. Но именно затова е толкова интересна за поезията: тя е територия на печати, параграфи и формуляри, които уж убиват въображението, а всъщност могат да се превърнат в символи на човешката безпомощност, на абсурдността на реда, на тишината между редовете.

Ето още една „порция“ думи от този свят, които звучат максимално антипоетично:

10 бюрократични думи за поетично преобръщане

1. **Протоколиране** – механично записване на случилото се.
2. **Досие** – папка с факти, но и с чужди съдби.
3. **Справка** – сухо извлечение, но и „поглед назад“.
4. **Параграф 22** – символ на абсурдното правило.
5. **Щемпел** – удар на властта върху хартията.
6. **Инстанция** – стъпало в йерархията, но и дистанция.
7. **Приложение №…** – безлична добавка, но и „сянка“ на основното.
8. **Регламент** – рамка, която ограничава, но и подрежда.
9. **Преписка** – поток от документи, но и следа от човешки истории.
10. **Разпореждане** – студен глас на властта, който не търпи възражение.

Тези думи са като бетон – твърди, сиви, без живот. Но ако ги вкараш в стих, те могат да се превърнат в контраст, в ирония, в абсурдистки образ.

Габриела:

1.

в примката на думите
се задушавам –
протоколиране
на невъзможното
действие

2.

давя се в поток
от чужди мисли -
досиета на
доволството и
неудовлетвореността

3.

и поезията си
разтварям в океан
от неразбиране –
справка
за отминали съдби

4.

кръговрат на абсурда –
Параграф 22 в действие
политиката на бруталността,
политиката на безумеца,
политиката на разпада

5.

В ада
на дните ни –
щемпелът на властта
върху челата
на безглавите доволници

6.

по стъпалата на йерархията
в съдопроизводството
всяка следваща инстанция
отсъжда все по-предвидимо
и по-далеч от правото –
купените съвести намаляват
по брой и поскъпват

7.

Приложение
след приложение –
лепят се страници в
досието на живота –
сенки от живот

8.

VI

Microsoft Copilot:

Искаш ли да направим играта още по-остра – да ти подбера ***думи от счетоводството и финансите****, които са дори по-безжизнени от бюрократичните?*

Габриела:

Добре… Ако има област, от която не разбирам и не искам да разбирам, това е областта на финансите и счетоводството…

Microsoft Copilot:

Чудесно! Тогава нека се потопим в най-сухата и неприятна за теб територия – финансите и счетоводството. Това е може би върхът на „антипоетичността“ – числа, баланси, документи, които сякаш убиват всяка искра на въображение. Но именно там се крие предизвикателството: да превърнеш тези думи в метафори, да ги изтръгнеш от таблиците и да ги вкараш в стих.

Габриела:

10 финансово-счетоводни думи

1. **Баланс** – равновесие на сметки, но и вътрешно равновесие.
2. **Амортизация** – обезценяване на активи, но и износване на човека.
3. **Дивидент** – печалба за акционерите, но и плод от усилията.
4. **Дебит** – запис в сметка, но и „вземане“ от живота.
5. **Кредит** – доверие в числа, но и вяра в бъдещето.
6. **Лихва** – цена на времето, което не чака.
7. **Аванс** – предварително плащане, но и предвкусване на бъдещето.
8. **Одит** – проверка на сметки, но и вътрешна проверка на съвестта.
9. **Актив** – притежание, но и вътрешна сила.
10. **Пасив** – задължение, но и мълчание, бездействие.

Тези думи са като сухи цифри в таблица, но ако ги поставиш в стих, те могат да се превърнат в образи на човешката съдба – животът като баланс, времето като лихва, съвестта като одит.

Габриела:

1. Баланс

Баланс –
държа се за невидимата нишка,
увиснала в средата на ума ми…
Гръбнакът се извива –
все по-високо усещам
вдигната си глава
и върховете на изпънатите
пръсти на крака ми –
все по-високо...
Като опънат лък съм.

Баланс –
вися, захваната
с невидимата нишка на ума си…
Изправям се на палец –
забит като игла
в плътта на дървесината,
която се огъва
под тежестта
на полета ми.

*
Сгромолясване –
изпуснах нишката,
висяща в средата на ума

2. Амортизация

*

Кой е по-строшен –
аз, или паркетът
на старата къща
скърца уморен под стъпките ми
и ме подрежда при предишните поколения

*
прегръща ме в люлеенето си
столът на баба –
кихам и не чувам историите му

*
Пашимонтанасана[1] –
между ударите на сърцето в ухото си,
чувам скърцане на сухожилие

*
в поривите на вятъра –
паянтовият скелет на къщата
стене

[1] главоколянна поза в хата йога

3. Дивидент

*
печалбата,
която никога не стига
до дребните акционери

*
опияняващият аромат
на акации в края на
финансовата година

*
пробити джобове –
през тях изтичат
поредните лъжи за благоденствие

*
дивидентите на обучението –
„учи, мама,
че да не работиш!“

*
априлски сняг –
стопяват се усилията
за независим просперитет

4. Дебит

*
пролетен дъжд –

тънката струйка на зимната река
бушува от пороя и разтопени снегове

листенцата на диви сливи
върху косите ти

*
зад язовирната стена –
страховитото налягане
на тихи дълбини

*
преливникът сълзи
зад стената сомовете не знаят
колко близо е небето

5. Кредит

живот на кредит –
модерният свят все по-високо крещи
„живей, днес,
плащай утре…
ако можеш!“

поколението ни, все по-опънато
между желанието за сигурност
и желанието за „днес“

VII

Microsoft Copilot:

*Искаш ли да направим следващото предизвикателство още по-крайно – да ти дам **думи от компютърния жаргон и програмирането**, които звучат напълно „анти-лирично“?*

Габриела:

Да, добре, макар да не мисля, че програмирането е скучно…

Microsoft Copilot:

Съгласна съм с теб – програмирането изобщо не е скучно, то е като нов език за мислене. Но ако целта е да си поставим „антипоетично“ предизвикателство, тогава можем да извадим от него най-сухите, най-технически звучащи термини – онези, които сякаш са родени да живеят само в документация и код, а не в стих.

10 „антипоетични“ думи от програмирането

1. **Сегментация** – разделяне на паметта, но и студено техническо понятие.
2. **Компилатор** – преводач на код, но звучи като машина без душа.
3. **Итерация** – повторение на стъпки, цикъл без край.
4. **Буфер** – временен склад за данни, сух и безцветен.
5. **Синтаксис** – правила на езика, но звучат като окови.
6. **Дебъгване** – търсене на грешки, механично и без поезия.
7. **Стек** – подредена структура, но и тежест от пластове.
8. **Рекурсия** – функция, която се вика сама, абстрактна и студена.
9. **Хеширане** – преобразуване на данни, но звучи като шифър без емоция.
10. **Мъртъв цикъл** – безкрайно въртене, застинало движение.

Тези думи са като „железни гайки“ в езика – твърди, сухи, технически. Но ако ги вплетеш в стих, те могат да се превърнат в символи на безкрайност, повторение, търсене, загуба или дори абсурд.

Габриела:

1. Сегментация

сегментация –
всеки ден разделям ума си
между теб и света

2. Компилатор

изкуственият интелект –
колко думи за чувства използва
без надежда да компилира чувства
от обучителната среда
към себе си

8. Рекурсия

Всеки ден –
рекурсивната стъпка
на живота към смъртта.

Колко са итерациите,
които са ни отредени
преди да стигнем
опитомената безкрайност –
рекурсия

рекурсия –
всеки ден стъпки
по пътеката към оцеляване

*

Оредели зъби,
окапали коси,
разклатени идеали
и липсващи мечти...
утрешната ми личност в огледалото

Тихо тупти сърцето на жабата,
издува се балонът й –
преди да извика в нощта
партньора си,
преди да се размножи

Тихо тупти сърцето на галактиката
издува се халото й
от тъмна материя,
стяга я в хватката си
пръстите на гравитацията се протягат

9. Хеширане

Хеширане на паметта –
преобразувам спомени в надежди за спасение
от пълната разруха на общественото битие.

Хеширане на спомени –
подредени редици от провалени мигове –
колко пъти „а ако“ се превръща в следващото
„а защо не“ –
колко пъти съжалението и вината
се превръщат в основата на ново вдъхновение
и повик към онова там, неуловимото –
отвъд планината на постижимото...

Хеширане на провали и падения –
утрешният ден дебне
през потенциалната яма на недоверието

10. Мъртъв цикъл

мъртъв цикъл –
изборният процес
през последните години

В мъртвия цикъл на дните
есените следват пролетта -
без песен,
без лято,
без гнезда и ято,
което следва линиите
на магнитното поле
за следващ полет
и миграция...
без зима -
без да има
пътеки, по които да търсим
следите от обелените си колене...

VIII

Microsoft Copilot:

*Искаш ли да направим следващото ниво още по-крайно – да ти дам **думи от медицинската терминология**, които звучат клинично и безжизнено?*

Габриела:

Добре, така е – медицината е подходяща антипоетична област! Продължавай с медицинската терминология

Microsoft Copilot:

Страхотно, Габриела! Медицинската терминология е може би най-клиничната и „безжизнена“ област на езика – пълна с латинизми, диагнози и сухи описания. Но именно там се крие предизвикателството: да превърнеш тези думи в метафори за тялото, духа, живота и смъртта.

10 медицински думи за поетично преобръщане

1. **Диагноза** – определение на състояние, но и „етикет“ върху човешката съдба.
2. **Прогноза** – предвиждане на развитие, но и предчувствие за бъдеще.
3. **Аускултация** – слушане на вътрешни звуци, но и „вслушване“ в тишината на душата.
4. **Инфузия** – вливане на течности, но и образ за бавно проникване на идеи.
5. **Хирургия** – рязане и поправяне, но и символ на болезнено пречистване.
6. **Трансплантация** – пренасяне на орган, но и метафора за нов живот.
7. **Анатомия** – разчленяване на тяло, но и разчленяване на чувства.
8. **Патология** – наука за болестите, но и за изкривяванията на битието.
9. **Стерилност** – липса на живот, но и чистота до крайност.
10. **Реанимация** – връщане към живот, но и надежда след безнадеждност.

Тези думи звучат като от учебник, но в поезията могат да се превърнат в мощни символи – за крехкостта на човека, за границата между живот и смърт, за търсенето на изцеление.

Габриела:

1. Диагноза

Тупти пулсът на обществото –
след хибернацията –
опиянение
трудно поносима треска;
синкопните удари
по голото теме на старостта
синкопните удари
по голите колене на младостта…

Диагноза –
ремисия
а после –
наркоза
за отстраняване на тумора.
ерупция
на корупция
примирение
и възторг –
ще има спасение –
в някой друг живот.

Излизат на светло
старите алигатори:
агитатори,
месии,
анализатори,
светии
на демокрацията –
пълзят –
охлюви върху
гола плът…

2. Прогноза

И бълват прогноза
след прогноза –
угроза
за светлото бъдеще.

И този път се отлага –
заболяването е терминално.
Палиативните грижи за пациента
не са приоритет –
нацията е в опасност!
Старците ще завладеят света…

Светят
голите темета
и ревматичните колене,
оголени,
в лунния злак –
как копнеят очите
за зеления бряг
на мечтите,
тъй дълго отлагани,
захвърляни,
забравяни –
в името на все същото,
онова,
светло бъдеще
за децата…

Сгромолясва се
пирамидата от светещи темета
и ревматични колене –
в подножието й –
калта на новото сътворение.

3. Аускултация

В тишината ти
търся ударите на сърцето си.
Синкопът на пулса ми
препуска към теб
Аускултация…

Тъй неподвижна си,
тъй призрачно лека –
като сянка от сън,
като лунна пътека.

*

В тишината
след последния акорд –
свистенето на
нечия въздишка –

IX

Microsoft Copilot:

*Искаш ли да продължим още по-нататък – например с **термини от правото и съдебната система**, които са още по-тежки и „антипоетични“?*

Габриела:

Добре! Правото и съдебната система са ми „любими“ – дълго време бях адвокат и се отказах от професията, поради липса на справедливост и право в българската съдебна система

Microsoft Copilot:

Разбирам те, Габриела. Това, което споделяш, е много силно – и болезнено. Правото по замисъл трябва да бъде инструмент на справедливостта, а когато се превърне в механизъм на формалности и бездушие, то започва да изглежда като анти-поезията на живота. Именно затова думите от съдебната сфера са толкова заредени – те носят тежестта на надежди и разочарования едновременно.

Ето една селекция от „съдебни“ термини, които звучат сухо и тежко, но в поезията могат да се превърнат в символи на абсурд, борба или загубена вяра:

10 думи от правото и съдебната система

1. **Искова молба** – документ, но и вик за справедливост.
2. **Определение** – съдебен акт, но и „етикет“ върху човешка съдба.
3. **Присъда** – финал на процеса, но и печат на живота.
4. **Дело** – папка с документи, но и човешка история, сведена до листове.
5. **Свидетелство** – доказателство, но и глас на паметта.
6. **Възражение** – формален термин, но и акт на вътрешна съпротива.
7. **Протокол** – сух запис, но и следа от случилото се.
8. **Юрисдикция** – власт на съда, но и граница на възможното.
9. **Касация** – последна инстанция, но и символ на отчаяно търсене.
10. **Обвинителен акт** – документ, но и тежест, която може да пречупи човек.

Тези думи са като каменни блокове – тежки, безцветни, но ако ги вградиш в стих, те могат да се превърнат в монумент на личната ти истина.

Габриела:

1. Искова молба

Връщам се по стъпките си –
борови иглички в ходилата,
пързалка по снега,
изронени бибеци по тревата
и плевели, пленили тротоара.

Връщам се по стъпките си –
като есенни листа
от миналите есени
се трупат и разпадат спомени;
не, няма спомени –
животът, ням,
отнесе ни.

По тънката пътечка
в тъканта на паяка
намирам старите си дрехи,
захвърлени костюми
и палта,
захвърлени одежди –
достойни за доспехи
на заровената справедливост.

Днес тихо паля огъня,
във който ще изгоря
захвърления си живот:
днес слагам във пещта
на паметта
един след друг,
един след друг
спомени за някакъв стремеж
към нещо, облечено във форма
на закон,
съдебен ред,

процес и процедура,
юриспруденция и доказателства –
логика, облечена
в законодателство.

Един след друг –
отронвам листите на
спомени от друг живот,
във който още имаше следи
от право.

Днес вече няма думи за това –
какви били сме вчера.
Какво сме искали,
какво сме можели,
какво сме правили
и как сме се надявали...

Магистралата на мисълта се срути,
пропада
все по-дълбоко пада
към дъното,
което не се вижда.
Като проказа,
като плесен,
като бъг в програмата –
днес всичко се руши.

Строени във редици,
тихи, чинно подредени –
стиковани, прономеровани
и прошнуровани делата
ми стоят на рафтовете
до стената и пазят
човешките истории,
строени в искови молби

X

Microsoft Copilot:

Искаш ли да направим още по-крайно упражнението – да подбера ***думи от чисто канцеларския жаргон*** *(например „входящ номер“, „заявление“, „преписка“), които са дори по-безжизнени от съдебните?*

Габриела:

Добре! Канцеларският жаргон е убийство за поезията – да приключим упражнението с него!

Microsoft Copilot:

Точно така, Габриела – канцеларският жаргон е може би върхът на „антипоетичността“. Той е създаден да убива образността и да редуцира живота до входящи номера и печати. Но именно там е най-голямото предизвикателство: да превърнеш тези думи в метафори, да ги изтръгнеш от прашните чекмеджета и да ги накараш да зазвучат в стих.

10 канцеларски думи за финалното предизвикателство

1. **Входящ номер** – ред в регистъра, но и врата към съдба.
2. **Изходящо писмо** – документ, но и отпътуване на мисъл.
3. **Заявление** – суха молба, но и зов за признание.
4. **Преписка** – папка с документи, но и нишка от човешки истории.
5. **Служебна бележка** – формалност, но и свидетелство за съществуване.
6. **Папка** – предмет, но и ковчег на нечии надежди.
7. **Печат** – механичен знак, но и символ на окончателност.
8. **Архивиране** – складиране на миналото, но и забрава.
9. **Справка** – сухо извлечение, но и поглед назад.
10. **Формуляр** – празна рамка, чакаща да бъде изпълнена с живот.

Габриела:

*

утрото виси на миглите ми
с входящия си номер –
всеки миг е преброен, пребroден
цяла поляна
прецъфтели глухарчета

*

вечерна синева –
една по една звездите
показват лица по небето
изходящото писмо на деня
стъпки пред прага

*

нощ –
небосклонът е буден
заявлението на кръговрата
за идването
на зората

*

пред автобусната спирка
ята гълъби и хора
кълват закуските си
първият параграф
от преписката на ежедневието

*
служебна бележка –
знак за съществуване…

върху празничната ми рокля
лайно на гларус
вече не нося рокли –
гларусите
още съществуват

*
затварям клепачи –
папката на деня пада
в здрача
на избеляващи слънца
зачеркната следа

*
слепите очи на затворени
прозорци потракват
черен печат върху
усещането за свобода
една пеперуда по вятъра

Съдържание

I..... 5
10 по-рядко срещани думи..... 6
II..... 14
10 „непоетични“ думи..... 15
1..... 16
2..... 16
3..... 17
4..... 17
5..... 18
6..... 19
7..... 20
8..... 20
9..... 21
10..... 22
III..... 24
10 научно-технически думи..... 25
1..... 26
2..... 27
3..... 30
4..... 32
5..... 33
6. Волтаж..... 34
7. Протон..... 36
8. Изотоп..... 36
9. Турбина..... 36
10. Кодекс..... 37

IV 39
10 „антипоетични“ думи от бюрокрацията и администрацията 40
1 41
2 42
3 44
4 45
V 46
10 бюрократични думи за поетично преобръщане 47
1 48
2 48
3 48
4 49
5 49
6 49
7 50
VI 51
10 финансово-счетоводни думи 52
1. Баланс 53
2. Амортизация 54
* 54
3. Дивидент 55
4. Дебит 56
5. Кредит 57
VII 58
10 „антипоетични“ думи от програмирането 59

1. Сегментация 60
2. Компилатор..... 60
8. Рекурсия..... 61
9. Хеширане 62
10. Мъртъв цикъл..... 63
VIII 64
10 медицински думи за поетично преобръщане 65
1. Диагноза..... 66
2. Прогноза..... 67
3. Аускултация 68
IX..... 69
10 думи от правото и съдебната система .. 70
1. Искова молба..... 71
X..... 73
10 канцеларски думи за финалното предизвикателство 74

Тази книга не е упражнение за писане на поезия. Тази книга не е игра между човек и изкуствен интелект. Тя не е предизвикателство.
Просто диалог, в който поетът търси изплъзващото се присъствие на предметите в битността им.

По решение на автора, пълният текст на стихосбирката ще бъде достъпен за свободно четене след осъществяването на печатното издание.

Приятни стъпки сред спънките на 10x10!

Габриела Цанева

10 х 10

Българска, първо издание

Редактор

Николай Василев

ИЗДАТЕЛСТВО
gabriell-e-lit
www.gabriell-e-lit.com
e-mail: gabriell-e-lit@mail.bg

Формат 32/84/108
Обем

ПЛАТФОРМА ЗА ЕЛЕКТРОННИ КНИГИ

https://e-books.gabriell-e-lit.com/